

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

TABOR izhaja vsak dan, razen
nedelje in praznikov, ob 18. uri
da umoma naslednjega dne ter stane
mesечно po št. 10.—, za izo-
zvestvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaznico D 10.—
Inserati po dogovor.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—

UREDNIK: O. se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, 1. na-
stojanje. Telefon intern. št. 376.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prilike, dno. Tele-
fon št. 24. ŠHS poštnoštevilni
oznaka št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
uzira. — Kopije se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, sobota 5. avgusta 1922.

Številka: 175.

Dr. Vekoslav Kukovec:

Doba afér.

Poleg drugih prikazni, ki pričajo o nezdravih današnjih razmerah, ome-
niti je najnovejšo prikazen, da imamo
skoro vsak teden kako afero. Komaj
smo pozabili na afero, ki jo je v Ljub-
ljani ustvaril Kamenarovič, ravnatelj
Jadranske banke, že je žiba božja pri-
šla nad ravno istega Kamenaroviča. —
Ljubljanski oddelek te banke je po
prevratu zaslužil iz prometa z našimi
demokratskimi industrijskimi in tr-
goyskimi podjetji nad 100 milijonov K
ter je takratnim merodajnim osebam v
banki bilo pravo zadovoljstvo, da so
od tega dobička poklonili par stotisoč
kron v narodne svrhe. Mirno se lahko
reče, da demokratska stranka sloven-
ska v zadnjih 4 letih v Sloveniji ni i-
grala vloge navadne politične stranke,
delala je narodno, državno politiko,
kar bode ji pravični zgodovinar pri-
znal. Prišla je pa v Jadransko banko
v Ljubljani nova dalmatinska meila
Kamenarovič. Slo je nekim zarjavelim
političnim veličinam v račun, s po-
močjo tega prišleca napraviti afero,
vsled ktere bi se naj pomazali vsi ko-
ličekaj pomembni narodni delavci dana-
šnje dobe kot nekaki tatovi. Vse sku-
paj se je nazadnje razblinilo v smešno
imajdžo, o kateri so merodajni zaup-
niki stranke izrekli svoje merodajno
sodbo, tako da je stvar danes končala
s tem, da se je javnost par mesecev
brez vsakega prida za skupno stvar
razburjala.

Dogodki zadnjih dni so nam pa po-
kazali, kako nevarna igra je, če nekdo
druge hoče predstavljati za take, ker
taki čistilec so včasih slabši nego so
po njih trditvah drugi ljudje. Danes
je toliko gotovo, da je v zavodu poita-
njane podružnice Jadranske banke
v Trstu imel g. Kamenarovič najhujše
rečeno smelo, da so mu zaprli več urad-
nikov, ki so ponaredili knjige v golju-
fivem namenu. Trdijo ovaditelji, da se
je to zgodilo z vednostjo Kamenarovi-
ča, ki ga zdaj sodnija išče, da ga za-
pre.

V interesu našega naroda bi bilo,
da se izkaže, da je tudi najnovejša tr-
žaška afera pretirana. Toda pri nas
jih je bilo mnogo, ki so podlegli skuš-
njam, da svoj lonček juhe grejejo na
ognju, ki ga je v Ljubljani zakuril
Kamenarovič. Da ne govorim o ljub-
ljanskih konservativnih okoli »Sl. Na-
roda«, zanimivo je, da so tudi v Ce-
lju začutili neki patrijoti potrebo pri
»Novi dobi« zasnovati neki puč proti
demokratom. Oni Amerikanec je torej
vendar uganil, ki je pisal, da boče te
dni blizu Budimpešte izbruhnili toli-
ko vulkanov, da boče poleg Evrope
uničen tudi severni del Afrike.

Kdor ima posebno slast na skanda-
lih, uživa tudi na političnih aferah. Če
bi morala javnost v časopisju videti
vse človeške slabosti, kar jih je, bilo
bi jo obžalovati. Moralno opravičljiva
je časniška bitka, če kak sistem zapade
v položaj, da je podkupljiv, kar treba
dokazati z značilnimi slučajji, da se tak
režim zruši v korist skupnosti. Ako je
stvar taka, tedaj je odkritje skandalov
bilo koristno, toda po tem orozju ne
posega noben politični činitelj lahko-
miselno, ker se drugače le zastruplja
javno mnenje in vzbuja splošno neza-
upanje. Zaupnost ljudi jednakih ciljev
je pa podlaga vsakega napredka. Po-
litične stranke naj se bojujejo s pro-
grami in naj se pobijajo glede idej,
ki so prave ali krive. Ob času velike
stanovanjske bede se je v Beogradu
razvila neka posebna obrt, da so se se-
stavljali za podkupljene liste javni na-
padi na ministre ali uradnike v mini-
strstvih, češ, da je nekdo na korupten

Beograjske vesti.

Reška komisija ekspertov. Novi italijanski poslanik v Beogradu. Iz beo-
grajske občine.

Beograd, 4. avgusta. (Izvirno.)
Komisiji ekspertov in delegatov za re-
šitev reškega vprašanja je dodeljen
tudi bivši poslanec Vido Hreljanović.

Beograd, 4. avgusta. (Izvirno.)
Te dni dospe v Beograd novi italijan-
ski poslanik Garbasso, ki je bil doselej
italijanski poslanik v Bernu. Vlada je
za njegov prihod ukrenila vse potrebno.

Beograd, 4. avgusta. (Izvirno.)
V svrhu rešitve spora med beograjsko
mestno občino in belgijsko družbo za
cestno železnico se je določila posebna

komisija. Predsednik komisije je švi-
carski sodnik Vagi. Od naše strani sta
v komisiji Guta Protić in Ljuba Živ-
ković.

Beograd, 4. avgusta. (Izvirno.)
Mestna občina beograjska je prepusti-
la Udruženju jugoslovenskih gledališ-
kih igralcev stavišče na oglu Sezin-
ske in knez Mihajlove ulice, kjer
zgradi Udruženje svoj dom.

Beograd, 4. avgusta. (Izvirno.)
Vojni minister general Vašić je odpo-
toval v Vukovar.

Konec generalne stavke v Italiji.

Zalosten polom stavke. — Še vedno

Rim, 3. avgusta. (Izvirno.) Gla-
som poročila notranjega ministrstva
je stavka danes opoldne končala.

Rim, 3. avgusta. (Izvirno.) Po po-
ročilih raznih listov je stavka po de-
želi popolnoma prekinjena in je delav-
stvo povsod zopet pri delu. Do nemi-
rov ni prišlo nikjer.

Rim, 3. avgusta. (Izvirno.) Navo-
dila za sklep stavke niso pravočasno
dospela v vse kraje, zato je kljub kon-
čani stavki na več krajih prišlo med
fašisti in komunisti do pobojev. Na-
sprotja so se v zadnjih dneh zelo po-
ostrila. V Anconi je prišlo do krvavih

spopadi med fašisti in komunisti.

bojev, pri čemur je bilo več fašistov
ubitih in ranjenih.

Rim, 3. avgusta. (Izvirno.) O zad-
njih spopadih fašistov s komunisti se
poroča: V Tivoli so se spopadli komu-
nistični železničarji s karabinerji, pri
čemur je bil en komunist ubit. Tudi v
Spezziji je prišlo do izgrede, tekem
katerih so ubili sina generala. Capo-
donate. V Livornu so fašisti porušili
delavski dom in socialistično tiskarno.
V Milanu je prevzel kljub protestu so-
cialističnega mestnega zastopa upravo
vladni komisar.

Položaj reparacijskega vprašanja.

Govor Lloyd Georgea. Prisilna mera proti Nemčiji.

London, 3. avgusta. (Izvirno.)
V spodnji zbornici je včeraj Lloyd Ge-
orge v debati o reparacijah izjavil, da
je bila vlada kritizirana v dveh sme-
reh. 1. se zahteva, naj se postavi na
stran Francije. 2. pa, naj opomni Fran-
cijo, da naj bo napram Nemčiji bolj
popustljiva. Te dve politični smernici
se nikakor ne dasta združiti. V tem
ravno leže težkoče dejstva. Poskusilo
bi se sicer lahko, izsiliti eden način te
politike, toda trčili bi nedvomno na
točko, kjer bi morali odločiti kompro-
mis ali pa prelom. Biti moramo fair
napram Nemčiji, Franciji in napram
našemu narodu samemu. Državni kan-
celar Home je ob koncu izjavil, da je
prišel do prepričanja, da Nemčija lah-
ko plača reparacije, začasno pa je nuj-
no potrebna odgoditev plačil.

London, 3. avgusta. V polurad-
nih krogih se govori, da je Lloyd Ge-
orge obvestil ministrski svet o svojem
govoru, ki ga bo imel danes popoldne
v dolni zbornici o reparacijskem v-
prašanju in mednarodnih dolgovih.

Pariz, 3. avgusta. (Izvirno.) Pri-
silne mere, ki jih predvideva Francija
za slučaj, da se Nemčija ne upogne
stavljenu ultimatumu, so progresiv-
ne ter se bodo prilagodile vsakokrat-
nemu položaju. Prve sankcije bodo
zelo umerjene.

Washington, 3. avgusta. (Izv.)
Zakladni urad poroča oficijelno, da
Balfourjeva nota ne bo spremenila
smernice ameriške politike v vprašanju
zavezniskih dolgov.

Berlin, 3. avgusta. (Izvirno.) Ka-
kor doznava »Berliner Tagblatt«, je
vest o ukinitvenju deviznega prometa v
Nemčiji neresnična. Vlada začasno
vsled visokega tečaja dolarjev ne more
kupovati deviz.

OMEJITEV POSLOVANJA BUDIM-
PESTANSKE BORZE.

Budimpešta, 3. avgusta. (Izv.)
Borzni svet je sklenil, da se promet na
borzi po sredah in sobotah ukine.

ČESKO-AVSTRIJSKA FINANČNA
POGAJANJA.

Dunaj, 3. avgusta. »Staatskorre-
spondenz« poroča, da so končala poga-
janja med češkoslovaškim finančnim
ministrom Novakom in avstrijskim fi-
nančnim ministrom Segurjem s popol-
nim uspehom.

SESTANEK ANTANTE V LON-
DONU.

London, 3. avgusta. (Izvirno.)
Iz poluradnega vira se javlja, da po-
svetovanja med Lloyd Georgeom in
Poincaréjem ne bodo trajala več kot tri
dni. Prično se v ponedeljek. Poleg Lloyd
Georgea in Poincaréja se jih bosta u-
deležila za Anglijo tudi sir Robert
Hoorn in Chamberlain, za Belgijo
Thonnis in Jasper, za Italijo pa
Sebaner in Tassinari ali Baratore.

PRORAČUN RESKE DRŽAVE.

Reka, 3. avgusta. (Izvirno.) Vče-
raj je prispel semkaj iz Rima italijan-
ski polnomočni minister Castelli v
spremstvu konzula Marcella Roddola,
ki je imenovan za italijanskega kon-
zula. Včeraj je bil objavljen proračun
reške države za leto 1922., ki izkazuje
33 milijonov lir izdatkov, dohodkov pa
25 milijonov. Primanjkljaj znaša torej
8 milijonov, bil pa bi vsekakor še veli-
ko večji, ako bi morala Reka skrbeti
za javno varnostno in železniško službo,
ki jo upravlja sedaj Italija.

BORZA.

Zagreb, 4. avgusta. (Izvirno.) Pred-
borza. Pariz 27.25, Curih 68, London
14.95, Berlin 43, Praga 812—822, Dunaj
0.60, Dolarji 330—336, Budimpešta
0.14%, Italija 15.14.

Curih, 4. avgusta. (Izvirno.) Pred-
borza. Pariz 42.22, Zagreb 1.55, London
23.42, Berlin 0.65%, Praga 12.95, Dunaj
0.61, Žigos. krona 0.01%, Dolarji 526%,
Italija 24.15, Budimpešta 0.22%, Var-
šava 0.08.

način izgubil ali dobil stanovanje. Celo
interpelacije poslancev v skupščini so
spadale v to obrt. Tudi mlajši ljudje v
Sloveniji, ki bi jim človek boljši posel
privoščil, ustvarjajo celo nove stranke
na podlagi iskanja skandalov.

Tržaška afera naj bi končno odprla
naši javnosti oči, da premisli, kam plo-
vemo, če se ne vrnemo na pot medse-
bojnega spoštovanja in zaupanja.

Alojs Musil (Prager Presse):

Kralj Fejsal I.

Tako se imenuje prvi kralj nove dr-
žave Irak. To ime označuje v arabski
zgodovini staro Babilonijo, danes pa
je raztegnjeno tudi na južno in sred-
njo Mezopotamijo, prvotno Asirijo. —
Fejsal je tretje rojeni sin nekdanjega
velikega šerifa in današnjega kralja
v Hadžasu, Husejna I. Nekateri meni-
jo, da je bil za kralja izvoljen, drugi
pa trdijo, da je bil za kralja imenovan.
Svojčas so listi poročali, da se je voli-
tev udeležilo devetdeset odstotkov pre-
bivalcev, tako da se je lahko govorilo
o enoglasni izvolitvi in o izrazu volje
naroda. Toda dogodki pred in po vo-
litvah so bili taki, da se z vso pravico
lahko govori o imenovanju.

Ne da se tajiti, da so bile volitve
skrbno pripravljene. Pravi zastopnik
javnega mnenja, kakor vem iz lastne
izkušnje, je bil angleški vladni udan in
zvest As-Sajjed Taleb, ki so ga pri-
zhodu iz vladne palače ujeli in z ne-
katerimi njegovimi prijatelji in pri-
staši poslali na Ceylon. Mnogo drugih
dostojanstvenikov so internirali. Po
vstaji leta 1920. je bilo po raznih za-
porih in ječah zaprtih več tisoč neza-
dovoljencev; raznim plemenom in kra-
jem so se naložile vojne dajatve. Za-
prtim kakor tudi z vojnimi dajatvami
kaznovanim krajem se je obljubila po-
polna oprostitve, če bodo glasovali za
Fejsala. Vojška letala so krožila nad
volišči in upornimi kraji in pod takimi
okolščinami je bil izvoljen kralj Fej-
sal I.

Dne 23. avgusta 1921. je bil Fejsal
v Bagdadu svečano proglašen za kra-
lja. Tudi za to priliko so podvzeli še
varnostne mere. Najvažnejše ulice in
dohode so zaprli, povabljeni pa so mo-
rali biti na lieu mesta že ob peti uri
zjutraj. Dostop v vladno palačo je bil
dovoljen samo onim, ki so se izkazali
posebno izkaznico, da spadajo k Fejsa-
lovemu spremstvu.

Zbralo se je komaj 1.500 ljudi in ob
šesti uri zjutraj je bila že vsa sveča-
nost končana. Bagdadčani so ob tem
času še spali in ko so med deveto in
deseto uro dopoldne otvozili svoje tr-
govine, so zvedeli, da imajo novega
kralja.

Vse drugače pa so bile svečanosti v
Damasiku dne 3. marca 1920. Tudi tam
so volitve skrbno pripravili pristaši
Fejsala. Iz vseh krajev so prihitele v
Damasik nepregledne množice, ki so
prirejale novemu kralju viharne ova-
cije ter ga opoldne v svečanem spre-
vodu spremile v vladno palačo. Vse
teden so se vršile veselice in razne sve-
čanosti, ki so bile v Bagdadu izvršene
v pol ure. Vse teden so grmeli topovi,
ki so oznanjali deželni izvolitev kralja.
Vrhunec pa je doseglo slavlje za Fej-
sala še le 8. marca 1921. Fejsal je je že
prej popihal pred Francozi, sicer bi ga
bili njegovi lastni državljani pregnali,
ker ni znal voditi samostojne in neod-
visne politike.

Bolje se mu sedaj godi v Bagdadu,
kjer ne vodi zunanje politike on in nje-
govi nezmožni ministri, temveč angle-
ški komisar, sir Percy Cox in angleški
strokovnjaki mu upravljajo državo. —
Fejsal in njegovi ministri - domačini
se udeležajo samo političnim fantazijam

er pripravljajo mandatarnem precej-
nje težkoče.

Mr. Fisher, angleški zastopnik v
svetu zveze narodov v Ženevi, je upra-
vičeval postopanje Angleške v Eraku
soglasno željo domačinov, ki so že
pred odločitvijo zveze narodov zahte-
vali odločno, naj se vzpostavi domača
vlada s Fejsalom na čelu. Kakor hitro
je dospela vest o tej Fisherjevi izjavi
v Irak, je Rustem Bek Hajdar, pred-
stojnik kraljeve pisarne, izjavil, da
njegov kralj in gospodar nikdar ne bo
priznal angleškega mandata, pač pa je
pripravljen skleniti z Anglijo enako-
pravno zvezo.

Ponavljja se ista igra, kakor v Siriji.
Fejsal je brez pristašev, skuša pa s sa-
njami o bodočnosti pridobiti mladino
ter se opira na angleško posadko, po-
sebnost pa na angleška letala. V Eraku
obstojajo štiri politične stranke. Naj-
močnejši sta nezavisna in nacionalna
stranka. Obe sta proti mandatu in njih
politična pesem končuje z običajnim
»refrainom«: Nočemo nobenega varu-
štva ne nadziranja! Obe stranki zahte-
vata zavezništvo z Anglijo. Nezavisni
zahtevajo, da mora angleška vojska
izprazniti vse ozemlje, dočim so
nacionalci za to, da ostane ena deseti-
na angleške posadke še nadalje v drža-
vi, s pomočjo katere bi si potem izo-
brazili lastno arabsko vojsko. Ko bo
to dovršeno, potem naj še le ostane
angleške posadke zapusti ozemlje
Eraka. Med nezavisnimi nima Fejsal
niti enega prijatelja. Nacionalci se
sicer se niso natančno izrazili, toda po
pisanju njihovih listov se da sklepati,
da bi na vsak način nasprotovali zo-
petni izvolitvi Fejsala za kralja, to pa
že radi tega, ker je edini mandatarnem
prikladen kandidat.

Anglija kljub temu svojih čet ne bo
odpikala iz Eraka, in dokler so An-
gleži gospodarji v deželi, se Fejsalu ni
bači ničesar.

Dnevna kronika.

— Poslanec dr. Kukovec o zdrav-
stveni organizaciji in administraciji v
Sloveniji. Na običnem zboru zdravniš-
kega društva v Celju dne 3. t. m., o ka-
terem objavimo še obširno poročilo, je
povdarjal poslanec dr. Kukovec, da se
mu zdi stališče slovenskih zdravnikov
v nekaterih ozirih preveč pasivno in
teorijsko, pa premalo inicijativno in
oportunistično. Ne čakati in protesti-
rati, ampak neresene zadeve v roke
vzeti, pritegniti praktične veščake v
administrativni stroki. Iskati vpliv in
stike v ministru. Informirati, pred-
no je prepozno. Tudi ne odobrava pro-
beste zoper novega šefa sanitete, pred-
no se ga pozna. Pravica je lepa stvar,
več so pa vredni uspehi. Borba tam,
kjer je neizogibna, splošno pa inicia-
tivno in preventivno organizatorno
delo!

— K poročilu o ljutomerskem že-
tezniskem shodu smo prejeli sledeče
vrstice: G. Zdravec se je udeležil shod-
a kot svetnik trg. in obrtne zbornice.

Ljudska univerza v Mariboru.

(Konec.)

Če bi oni krogi, ki so ustanovili ma-
riborsko »Ljudsko univerzo« predolgo
diskutirali o pravem in nepravem tipu
ljudskega vseučilišča, bi bili morali
navsezadnje priti do sklepa, da za se-
daj ni niti gmotnih sredstev niti dru-
gih pogojev za ustanovitev take ljud-
ske univerze, ki bi bila zasnovana na
tem ali onem vzorcu. Poznavaleci ma-
riborskih lokalnih razmer so se mesto
dolgega teoriziranja oprijeli praktične-
ga dela in so ustanovili izobraževalno
institucijo, ki vsaj skrbi za predava-
nja v Mariboru in si je ustvarila v naj-
slabšem slučaju le začetek, temelj, na
katerem s lahko zgradi kaj trdnjega
in trajnejšega. Nobenega dvoma ni, da
služijo izobraževanju naroda tudi po-
samesna predavanja, ki se tičejo raz-
nih zanimivih predmetov in ki so po-
dana v taki obliki, da vzbude nepouče-
nemu slušatelju nagib k samostojnemu
razmišljanju ali pa ga vsaj zainteresi-
rajo za drugo predavanje in tako vola-
goma odtegujejo kvarnemu vplivu
večernega brezdelja. Tudi če se skozi
predavanja ne vleče ena in ista rdeča

Z žzirom na dejstvo, da je projekt
Murska Sobota—Ormož uzakonjen in
bi bili v danem trenutku vsi tozadevni
pomisleki brezpredmetni, zdelo se mu
je na podlagi predizvajanj gosp. svet-
nika inž. Kavčiča le vredno ugotoviti,
da bi bila progla Ljutomer—Središče
krajša in cenejša ter strateški in
gospodarskim interesom, zlasti pa po-
gnejši zvezi Varaždin—Koprivnica;
katere izvršitev je najmanj tako nujno
potrebna kot začetkoma imenovana
proga — prikladnejša. V ostalem pa
je g. Z. odobruje priznal, da se je za
svetniklavževsko farno in za severni del
svetbofenske župnije predvidela stā-
nica v Pavlovecih. Toliko, da ne bi jav-
nost g. Z. očitala pomanjkanja lokal-
nega patriotizma.

— Izročitev slovenjgraškega daru
kralju. Včeraj v četrtek se je izvršila
v vili »Suvobor« na Bledu svočana iz-
ročitev daru slovenjgraškega, maren-
berškega in soštanjskega okraja kralju
Aleksandru. Dar obstoja v štirih pre-
krasnih s srebrom okovanih konjskih
opremah, katere je izvršil naš mari-
borski mojster g. Ivan Kravos. Depu-
tacija, ki se je vdeležila izročitve, je
vodil slovenjgraški okrajni glavar g.
dr. Ipavc, v deputaciji pa so bili za
slovenjgraški okraj gg. tovarnar Po-
ločnik, ter posestniki Rotovnik, Vrh-
njak in Kac, za marenberški gg. inžer-
ner Pahernik, inžener Lenarčič, posest.
Štreblek ter veleposestnik Mravljak, za
soštanjski pa gg. notar Marinček, rav-
natelj Gorican ter posestnika Skaza in
Novak. Vprege so bile razstavljene na
dvorišču, kjer so čakali na kralja tudi
člani deputacije z mojstrom Kravo-
som. Ob pol osemnajstih je prišel kralj,
katerega je v imenu deputacije nago-
voril okrajni glavar g. dr. Ipavc, g.
namestnik Ivan Hribar pa je na to
predstavil kralju poimensko vse člane,
s katerimi se je kralj več časa razgo-
varjal. Zanimal se je osobito za gospo-
darske razmere ob naši severni meji,
pred vsem o razvoju naše industrije.
Dalje je govoril kralj tudi z g. Kravo-
som, kateremu je izrazil laskavo po-
hvalo o njegovem delu. Dar je napravil
na kralja dober vtis. Po sprejemu so
bili vsi člani deputacije povabljeni na
dvorni prigrizek.

— Framazoni vladajo v naši državi,
tako je dejal na katoliškem shodu pri
Sv. Treh kraljih poslanec Roškar. Če
g. Roškar pravi tako, mora že biti res.
On se, kajpa, razume na take reči. S
temi »framazoni« (Pašić-Pribičević) je
vladal roko v roki blagoslovljeni dr.
Korošec, seveda — in illo tempore, a
če se ne motimo, tudi g. Roškar. Fra-
mazoni so po njegovem mnenju vsi ti-
sti, ki mislijo nekoliko drugače o svetu
in življenju kakor gospodje pri SLS.
Ne čudimo se, da nadebudni Roškarjev
tovariš nastopa na shodih s pompoznim
geslom: »Mi v Beogradu vodimo boj
med Kristom in Antikristom«. Pod
Kristom pa si predstavlja rimski kleri-
kalizem, slovensko avtonomijo in po-
dobne reči. In ga ni strah, da bi profa-
niral vzvišeno ime Boga-človeka. Da,
ti »framazoni«!

nit, so vendar taki večeri dostojen
ekvivalent popolnejše oblike izobraže-
vanja, ki iz tega ali onega vzroka za-
časno ni mogoča. Nobenega dvoma ni,
da bi bila najidealnejša taka ljudska
univerza, ki bi nudila stalnim obisko-
vleem harmonično in enotno obdelano
snov, podano po izvestnih pedagoških
načelih, snov, ki bi zaposlila ne samo
intelekt, ampak bi vzgojevala tudi sr-
ce in voljo. Taka ljudska univerza bi
dala tudi podlago za enoten, harmoni-
čen svetovni nazor. Danska hōjskola je
nedvomno vzoren tip; žal, da nismo
posegli po njem že pred leti. Dokler pa
ni realnih pogojev za tako napravo,
vrši delo ljudskega izobraževanja tudi
vsako društvo, ki si nadene ime »Ljud-
ska univerza« in prireja redna izobra-
ževalna predavanja; s kratkimi besed-
dami: boljše je nekaj kakor nič. Pri-
pomnil bi tudi, da mora pri nas biti
vsaka taka akcija že a priori neta-
denčna; kakor hitro ji naložimo dolž-
nost, da vodi slušatelje na pota harmo-
ničnega svetovnega nazora, nastane
vprašanje: kako in kam? V konkret-
nem slučaju bi se takoj pojavile tri
tendence: individualistična — liberalna
socialistična in katoliška. Tako bi mo-
ralo nastati vsaj 3 — če ne več — ljud-
skih univerz. Za primer naj služi
Calio

— Iz zdravniške službe. Okrožni
zdravnik dr. Viktor Gregorič je pre-
meščen iz Poljčan v Novomesto.

— Iz carinske službe. Vpokojen je
carinik III. razreda carinarnice v Celju
g. Jos. Zidarič; odpuščen je iz državne
službe carinik IV. razr. carinarnice v
Gor. Čmureku, g. Marko Zorko.

— Znani slovenski kirurg dr. Edo
Štajner, odličen Jugoslovani, je imeno-
van rednim profesorjem kirurgije na
vseučilišču v Zagrebu.

— Nove 10-dinarske novčaniče pri-
dejo v promet danes 5. t. m. V veljavi
pa ostanejo tudi dozrajne. Nove nov-
čaniče so izdelane v Ameriki.

— Sprejem gojencev v hidroavija-
tčno šolo vojne mornarice v Boki Ko-
torsk. V hidroavijatično šolo vojne
mornarice se sprejme 40 gojencev s
primerno šolsko izobrazbo iz kovinar-
ske stroke (kakor ključavničarji, ko-
vači itd.) Natančnejši podatki se dobe
pri vsaki vojaški oblasti.

— Katoliški shodi so v modi; v ne-
deljo dne 20. t. m. bo velik katoliški
shod tudi v Mariboru na semenškem
vrtu. Pravijo, da bodo manifestirali za
»sv. Cerkev in vero katoliško«.

— Muslimani obhajajo od danes
naprej skozi 4 dni veliki praznik baj-
ram.

— Čudne razmere v zdravilišču To-
polštica. Te dni se je v javnosti poja-
vila vest, da je dosednji šefzdravnik
državnega zdravilišča za tuberkulozne
v Topolšici g. dr. Drobnič odstavljen,
na njegovo mesto pa je imenovan dr.
Savič. Način, kako se je zgodila ta
sprememba, je izzval v zdravniških
krogih najstrožjo kritiko in zasluzi tu-
di v javnosti odločno obsodbo. Izvedeli
smo nekatere zanimive podrobnosti, ki
ilustrirajo desolatne razmere v tem
zdravilišču in postavljajo v čudno luč
vodilne osebe okoli Ministrstva za na-
rodno zdravje. Zdravstveni odsek v
Ljubljani je mesto šefa zdravnik v To-
polšici zakonitim potem oddal specia-
listu za tuberkulozo g. drju Drobnič,
ki bi imel biti po preteku enega leta
imenovan definitivno. Kmalu po tem
imenovanju je zahtevalo ministru
za narodno zdravje, da naj g. dr.
Drobnič odstopi svoje mesto g. dr. Sa-
vič. Zdravstveni odsek je odgovoril,
da je bilo mesto pravilno razpisano in
oddane, vsled česar ni nobene podlage
za odstavitev g. drja Drobnič. Mini-
strst. je zahtevalo ponovno, naj se me-
sto razpiše in to se je slednjič tudi zo-
dilo. Približno pred 4 meseci pa je do-
spel v Topolšico g. dr. Savič kot pa-
cient I. razreda (dasi ni bil bolan). Nje-
govo edino delo je bilo v tem, da je de-
lal v zdravilišču zgago in nemir. Pred
nekaterimi pacienti je nastopal kot
šef-zdravnik in jih hujskal proti zaka-
nitemu vodji zdravilišča. Tako se je
zgodilo, da so nahujskani pacienti
ignorirali g. dr. Drobnič in mu odre-
kali pravice, ki jih ima kot vodilni
zdravnik tako važnega zdravilišča ka-
kor je Topolšica. Po zaslugi ambicioz-
nega in brezobzirnega g. drja Saviča
je zavladala v kraju, kjer je toliko po-
treben mir in red, prava anarhija.

V Mariboru smo dosegli to, da smo
zainteresirali kakih 100 ljudi za preda-
vanja. Res je, da je med njimi mnogo
takih, ki imajo nivo predavanj prese-
gajoče obzorje, vendar pa smo videli
tudi mnogo takih slušateljev, katerim
je bila predavalna dvorana prava šola:
tu so slišli o rečeh, ki so jih zanimale
in ki so jim bile neznane. Očitek, da se
predavanja ne udeležuje delavstvo (iz-
vzemši 20—30 ljudi), je tehten, a odlo-
čilne važnosti ne more biti. Delavstvo
ima še mnogo predsodkov; deloma
vplivajo tudi nacionalni momenti, de-
diščina predprevratnega Maribora. —
Upati je, da bo prihodnji semester pri-
vabil tudi delavstvo v večjem številu.
Uvažiti je treba tudi to, da danes mar-
sikateri inteligent ni razpoložen za čit-
tanje nekoliko obsežnejše znanstvene
knjige. V Nemčiji, na Angleškem in
drugod prinašajo dnevni listi kratke,
populrne razprave tudi o dozdeyno
najbolj strokovnih vprašanjih, samo
da hitreje prodre med občinstvo. Pri
nas tega ni. Zato je aktualno predava-
nje inteligentu istotako poučno kakor
delavcu.

Prihodnji semester priredi naša
»Ljudska univerza« srednješolski tečaj,
v katerem se bo nudilo znanje po enot-
nem učnem načrtu. To je zopet korak
k izpolnitvi, korak napr

Prišlo je do razburljivih prizorov me-
bolniki in zgodilo se je, da je moralo
orožništvo delati red v državnem zdra-
vilišču za tuberkulozne, ker je dr. Sa-
vič izpodkopal šefu zdravniku vsako
avtoriteto med znatnim delom pacien-
tov. Zdravstveni pokrajinski svet se
je bavil z razmerami v Topolšici in
protestiral proti temu, da bi bil na-
stavljen g. dr. Savič. Te dni pa pride
kakor strela z neba odredba minist-
stva za narodno zdravje, da je dr. Sa-
vič nastavljen na dr. Drobničevo me-
sto. Samoumevno je, da morajo zdra-
vni najodločneje odkloniti tako nekv-
lificirano postopanje, ki je na eni stra-
ni moralni udarec vsemu zdravniške-
mu stanu, na drugi strani pa uvaja an-
arhijo od zgoraj in izpodkopava avto-
riteto zakona, ki stoji visoko nad o-
sebnimi ambicijami načelnika minist-
stva. Javnost je v tem slučaju odločno
na strani dr. Drobnič, ker se zaveda,
da bi take metode uničile vse, kar je
bilo storjenega pri nas za povzdigo
zdravstvenih razmer.

— Vlom na Pragerskem. V pretekli
noči so neznani storilci ulomili v po-
družnico ljubljanskega delavskega kon-
zuma na Pragerskem ter odnesli »vso
manufakturo in 100 K gotovine. Uvo-
deno je zasledovanje.

— Cela družina zgorela. V Gornjem
Branetiču se je te dni dogodila tragi-
na nesreča ali zločin. V neki hiši je sta-
noval Milan Aksentijević s svojo dru-
žino, obstoječo iz 13 oseb. V noči dne
25. julija so neznani zločinci vrata od-
zunaj zaprli, nato pa hišo zažgali tako
da je cela družina s hišo vred pogorela.
Sumi so, da gre za kako osebno maščo-
vanje.

— Radi zoba umrl. Ivana Kekića,
kmeta v St. Bečaju, je bolel zob. Mesto,
da bi šel k zdravniku, je vzel kleščo, s
kakršnimi se svinjam škčajo zobe in
hotel tudi sebi na ta način pomagati.
Z rjavimi kleščami se je v ustih na več
mestih ranil, si pri tem zastropil kri
in bil v dveh dneh mrtev.

— Potovanje oziroma preselitev dr-
žavnih preskrbljencev, vpokojencev,
vdov in sirot v inozemstvo. Delegacija
ministva financ opozarja državne
preskrbljence, da je po naredbi bivšega
finančnega ministru z dne 8. okt.
1910. (drž. zak. 187) na uživanje pokoj-
nine, vdovnine odnosno sirotnine v
inozemstvu potrebno dovoljenje, kate-
ro izdaja resortno ministru spora-
zumno z ministrom financ. Državni
preskrbljenci, ki zapuste tuzemstvo, ne
da bi imeli za to dovoljenje, izgube po
naredbi bivšega finančnega ministru
z dne 25. sept. 1858. št. 47105 pravico
do preskrbnine, katero more le minist-
stvo financ na posebno prošnjo zopet
nakazati. Prošnje za tako nakazilo in
za dovoljenje, da se jo sme uživati v
inozemstvu, je vlagati pri onem naka-
zujočem oblastvu, ki je odmerilo pre-
skrbnino ter jih podpreti z dokumenti
in kolkovati s kolkom 3 Din, priloge
pa s kolkom a 1 Din. Pripominja se,
da izdaja ministru financ dovoljenje
za uživanje preskrbnine v inozemstvu
samo v posebnih oziravrednih prime-
rih.

H koncu naj citiram nekaj misli
ljudskih vseučilišč iz knjige nemške-
ga filozofa A. Wernerja »Praktische
Philosophie«. Werner piše:

»Vedno pogostejše se naglašja, da
naj bi ljudska vseučilišča nudila manj
intelektualnega znanja, manj mrtvega
idejnega balasta in več duševnega, o-
krepčila, ki bi vsposabljaljo človeka za
življenjski boj.

Vendar pa vsakdo uvidi, da mora
biti ustvarjena neka podlaga, na ka-
teri lahko nastane duhovna zveza me-
učitelji in slušatelji. Še tako lepi go-
vori pred številnim občinstvom nimajo
trajnega uspeha. Boljše je, če se izobra-
ževalno delo omeji na stalen krog ljudi.
Tu se lahko stavijo vprašanja, na ka-
tera bodo slušatelji odgovarjali; pre-
davatelj čita skupno s slušatelji teko-
in ga razlaga, kakor se to dogaja
naših vseučiliščnih seminarjih.

Werner pravi nadalje, da so te
vprašanja elementarno izobraževalna
ljudem nerazumljiva, tudi če sicer
tako želajo po izobrazbi. Za večino
kih vprašanj pa sploh nimajo interesa
in ga je treba šele gojiti. Po Werner-
jevem mnenju imamo danes še prem-
lo izkušenj, da bi mogli ustvariti
ljudske univerze, ki bi popolnoma
strezal vsem njenim naloga

Dopisi.

Rogaška Slatina. Dne 29. julija se je vršila v Kino-dvorani prireditve v korist tukajšnje siromašne dece, ki je bila dokaj dobro obiskovana. Program prireditve je bil jako pester. Profesor Arandjelović iz Beograda je v globoko zamišljenem govoru očital pomen vzgoje in zaštite mladine v povojnem času, dokazoval, da država oziroma vlada sama ne more izvršiti tega dela, ki zahteva idealno ljubezen individualnosti. Treba je razumevanja in sodelovanja vseh državljanov, da se izvrši prepotrebno delo preroda naroda, posebno mladine. Naglašal je dosedanje uspehe, a opozarjal na ogromno polje dela, ki še ni načeto in čaka delavcev. Tople besede, polne prepričevalnosti in ljubezni napravile so na poslušalce globok utis. Iz zamišljenih obrazov smo lahko čitali, da so pripadniki najrazličnejših slojev, bratje iz vseh kotičkov naše države spoznali iz besed prof. Arandjelovića nov krog svojega delovanja. Ponesli bodo nove ideje v svoje domove in varstvo dece bo dobilo nove bojevnike. Govoru so sledile solo-točke čelo-virtuozna Feršnika iz Ljubljane. Vzorno izvajanje težkih kompozicij zaslužijo vso priznanje, s katerim tudi poslušalci niso štedili. Deklamacije učencev in učenek domače šole so ugajale že po načinu prednašanja, še bolj pa po vsebini. Kot zadnjo točko so igrali otroci »Jagode«, v kateri se je posebno odlikoval Jakec z naravno igro in takoj postal predmet posebne pozornosti. Za to prireditve, ki je lepo uspela tudi v gnotnem oziru, se je posebno zanimal in žrtvoval neumorni narodnjak protojerej Trifunović.

Mariborske vesti.

Maribor 4. avgusta 1922.

m Pogreb f Fridolina Kavčiča. V četrtek ob 18. uri smo spremili k zadnjemu počitku polkovnika Fridolina Kavčiča. Stevilne množice občinstva, vojaštvo, Sokoli, predstavniki oblasti in drugi so prihitali, da se zadnje poslove od prikljubljenega tovariša in vzornega Jugoslovca, Pevci Glasbene Matice in »Drave« so mu zapeli v dušo segajočo »Vigred«, vojaška godba je intonirala žalostinko, krsta, spremljana od vojaške straže se je dvignila. Zadnji vojaški pozdrav — strel iz puške — in v tolo je zadelo krsto, na katero so padale grude zemlje jugoslovanske, o kateri je pokojnik vedno sanjal, za katero je navduševal mladino, o kateri je sam vedno govoril. Požno je zadelo nad grobovi »Blagor mu«, ki so jo nepričakovano dobro zapeli podoficirji 45 pp. V kratkih, a priserčnih besedah se je nato poslovil od pokojnika v sodni svetnik Dev, povdarjajoč vrline in zasluge pokojnika. Prezgodaj Te nam je vzela neizprosna smrt! Počivaj v miru!

m Tegetthoffov spomenik. V Ljubljanski »Jugoslaviji« smo čitali pred par dnevi, da je nameraval posetiti župana Grčarja g. dr. Pavel Turner, ker pa bi bil moral v predsedniški kabineti, je zaprosil neko drugo osebo, naj ona obvesti župana o namenu njegovega obiska. Kakor doznavamo sedaj iz »Tagespostea«, obstoja želja g. dr. Turnerja v tem, naj bi se odstranjeni spomenik Tegetthoffa postavilo zopet nazaj na prejšnje mesto v parku pred okrajnim glavarstvom, s čemur se baje strinja tudi župan g. Grčar, ki je posredoval obljubil svojo pomoč. Mi spoštujemo in cenimo g. dr. Turnerja, toda mora nam že oprostiti, če mu odkrito povemo, da se v tej točki z njim ne strinjamo, kajti njegovo utemeljevanje, da se to spodbija ne le radi tega, ker je bil Tegetthoff Mariborčan, ampak še posebno, ker se je boril za nas — proti Italijanom, ne drži. Nas popolnoma nič ne briga dejstvo, da je bil Tegetthoff Mariborčan, ker radi tega še ne zasluži v Mariboru spomenika, briga pa nas dejstvo, da je bil avstrijski vojskovodja, vojskovodja one države in vladarske hiše, ki je imela za nas le bič in ki je iz našega lepega Maribora in okolice napravila, oziroma vsaj hotela napraviti nemško kolonijo. Če se je Tegetthoff bil proti Italijanom, se ni bil za nas, ampak za Habsburžane in za Nemce in tudi ni tako gotovo, da bi bilo naše Primorje z Dalmacije — bi bilo njega, prišlo že

leta 1866 pod Italijo. Sicer pa bi stojelo na tem stališču postavljali spomenike lahko tudi vsem avstrijskim vojskovodjem od Laudona do Borojevića in nazadnje morda tudi avstrijskim cesarjem, saj so tudi oni pripomogli do tega, da — nismo prišli pod Italijo. Ob jutru naše svobode smo odstranili spomenike našega suženjstva, dali smo jih v muzej, kamor spadajo, na javno mesto pa ne bodo prišli nikoli več in tudi če bi morda to kdo res želel, pa bodi že kdorkoli. Na prazno mesto Tegetthoffovega spomenika pa bomo postavili raje spomenik onemu, ki bo osvobodil naše Primorje v imenu naše narodne ideje za nas in ne za avstrijske cesarje. Čudimo se le, da je mogel biti posredovalec teh želj človek, katerega smo doslej poznali v Mariboru kot prvega odstranjevalca žalostnih avstrijskih spominov.

m Ne hodite čez državno mejo. Danes je okrajno glavarstvo kaznovalo čez 50 oseb radi prekrščenja državne meje brez predpisanih potnih listin. Kazen, ki zadene vsako osebo, ki se ne drži teh predpisov, je 3mesečni zapor. Okrajno glavarstvo mora kaznovati strogo po zakonu, zato ne pomaga noben izgovor in naj krivci pripišejo posledice samemu sebi. V zadnjem času se je namreč razpasla navada, da se nekateri Mariborčani odpeljejo z vlakom na izlet k St. Ilju, tu pa po skrivnih potih prečkajo mejo in se v avstrijskih obmejnih gostilnah sestajajo z avstrijskimi železničarji in drugim prebivalstvom. Obmejni organi so zalotili cele obitelji pri takih »ekskurzijah«. Naravno je, da je spričo teh razmer obmejna kontrola postrojena in so »skrivna pota« istotako nevarna kakor glavna cesta. Svarimo prebivalstvo, da bi se na tak način izogibalo zakonu, ki mora veljati za vse, ali pa za nikogar. Kdor gre brez dovoljenja čez mejo, ga čaka 3 mesečni zapor.

m Sestanek kolesarjev. Danes ob 20. uri se vrši seja vseh kolesarskih klubov Maribora v restavraciji Halbwidl. Vabijo se vsi klubi, da se sestanek točno udeležijo.

m Dražba zaplenjenega orožja. Dne 24. in 25. avgusta se, kakor nam sporoča okrajno glavarstvo, vrši pri njem vsakokrat z začetkom ob 9. uri dražba vsakovrstnega zaplenjenega orožja.

m Iz bede v smrt. Stefan Fridl iz Rogoze pri Sv. Miklavžu je bil zaplenjen kot delavec pri Scherbaumovem mlinu. Iz neznanega vzroka je bil pred kratkim odpuščen ter je zabredel v veliko bedo. Iz obupa se je vrgel včeraj ponoči v bližini hočkega kolodvora pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril.

m Seznam meseca junija in julija izdanih koncesij v Mariboru. Šuligoj Marija, kavarna, Aleksandrova cesta 15; Sax Henrik, trgovina s školskimi in molitvenimi knjigami, koledarji in svetimi podobami. Grajski trg 8.

m Mestno električno podjetje naznanja, da ostane v nedeljo, dne 6. 8. 1922 omrežje mesta radi seziske gradbe od 4. do 7. ure zjutraj odklopljeno.

Veselica v Pekrah se ne vrši, kakor objavljeno 13., temveč 6. t. m.

m Kavarna v mestnem parku. Od danes naprej pri lepem vremenu dnevno koncert od 17. do 19. in od 21. do 23. ure.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Kultura in umetnost

x Koncert ljubljanske Glasbene Matice v Rogški Slatini. V nedeljo dne 6. t. m. priredi Glasbena Matica v veliki dvorani zdraviliškega doma koncert, celega zbora. Dirigira ravnatelj Hubad. Zanimanje za koncert je toliko, da je popolen uspeh že danes zajamčen.

x Nikola Radojčić: Delo dijaštva za narod. Založba »Jug« v Ljubljani je izdala ravnokar v posebni brošuri govor univerzitetnega profesorja Nikole Radojčića, katerega je priredil dne 29. januarja letos v Udruženju jugoslov. akademske omladine iz anektiranega ozemlja v Ljubljani. Govor obsega 16 strani velike osmerke ter je posebno za visokošolce, pa tudi za drugo inteligenco zelo važen, ker osvetljuje kaj se lahko stori in doseže za narod, njegov napredek in obratno.

x Alemka, roman iz peresa priznane jugoslovanske pisateljice Eme Božičević. Delo nosi v sebi naš specifični etnografski karakter. Opisana je ljubezen, toda ne šablonska z običajnimi zapletljajmi, marveč ljubezen kot življenje, blaženstvo in ženski raj, torej je to popolnoma originalen roman, katerega bi moral čitati vsak Jugosloven in vsaka Jugoslovenka kot nov priročni srečni ljubezni, roman ki je pretkan z vso nežnostjo in idealom in kjer lepota tekmuje s tendenco. Roman je harmonija novega ljubavnega idealizma, ki se vzbuja v vseh človeških plemeniti duši kot protitež in protilek žalostnih vojnih iskustev. Delo je z eno besedo rečeno vžitek vseh zaljubljenih duš. Cena znaša 4 Din. in se dobiva v vsaki knjigarni ali pri založniku Josipu Miličeviću, Maribor. Ruška cesta 45. Od prodaje tega romana je namenjen znaten del »Jugoslovanski Matici« in listu »Jugoslovanski Pomorac«.

x Jadranka. Prejeli smo 7. in 8. številko glasilo zavednega ženstva v Primorju, ki prinašata naslednjo vsebino: 7. številka: 1. Naša narodna noša. — M.M. 2. Tam na žitnem polju. Sav. Kvedrova. 3. Veronika Doseniška. — M. Gregoričeva. 4. Izprehod po Skandinaviji. — M. Stepančičeva. 5. Temne moči. — Fr. Ksaverija. 6. Učitelj iz Sv. Križa. — Prevod. 7. Potrjenci. — Sokolica. — 8. O važnosti hrane. — Iv. Smrekarjeva. 9. Kresnice. — M. Skr. 10. Drobline. — 8 številka: 1. Resnicoljubje in poštenje. — I. Ribnikarjeva. 2. Veronika Doseniška. — M. Gregoričeva. 3. Slovo. — Fr. Žgur. 4. Poklic gospodinje. Lenka. 5. Izprehod po Skandinaviji. — M. Stepančičeva. 6. Belokranjska. — M. T. Čarjeva. 7. Učitelj iz Sv. Križa. — Prevod. 8. Ženska in telovadba. — M. K. 9. Iz prijateljevega življenja. — V. Openskij. 10. Drobline.

x Mednarodno sodelovanje intelektualcev. Komisija, ki ima nalog proučiti mednarodno sodelovanje intelektualcev, je imela v torek na Dunaju sejo. Predsednikom je bil izvoljen Francoz Bergsen, za podpredsednika pa Anglež Muray.

x Vers la santé. Vel. III. — Nr. 7. juillet 1922. Prejeli smo sedmo letošnjo številko te revije Mednarodnega rdečega križa, ki prinaša: La Croix Rouge française: Société française de Secours aux blessés militaires, par Mlle. d' Hausenville; Union des Femmes de France par Mme. L. Brunet; Association des Dames françaises, par M. Le Soudier — Les activités de paix de la Croix-Rouge — L'hygiène dans le monde: La Commission d'hygiène de la Société des Nations et le rôle de la Croix-Rouge — Revue des livres.

Sokolstvo.

o Opozarjajo se še enkrat vsi oni bratje, kateri hočejo ob priliki Vsesokolskega zleta v Ljubljani nastopiti v kroju, da se zanesljivo udeležijo redovnih vaj in sicer 5., 8. in 10. tega meseca to je v soboto, torek in četrtek, vsakokrat ob 19. uri (7. uri zvečer) v telovadnici državne realke, Krekova ulica. Kdor se ne udeležiti teh vaj, absolutno ne bode pripuščen k udeležbi Vsesokolskega zleta v Ljubljani v kroju. Zdravo! Vaditeljski zbor.

o Telovadci pozor! Vsi telovadci morajo imeti na zletu šajkačo s kokardo in peresom. Kdor je nima, naj si jo nemudoma nabavi. Na zletu nastopimo toliko člani, kakor članice s prvimi 4 sestavami prostih vaj. Bratje vaditelji in vaditeljice pazite, da se bodo izvajale vaje gladko in brezhibno.

o Radi prehrane na I. jugosl. vsesokolskem zletu v Ljubljani se naj vsi dotični udeleženci, kateri želijo skupno prehrano, oglasijo v društveni pisarni da plačajo prehranjevalne stroške, ki znašajo dnevno 20 D in poleg tega 1 D za tozadevno izkaznico. Uradne ure vsaki dan od 18. do 19. ure zvečer. Odbor.

o Sokol Sv. Lovrene na Dravskem polju priredi v nedeljo, dne 6. avgusta ob 15. uri v vseh prostorih gostilne Brenel prireditve, ki bo prva mladega društva, ustanovljeno komaj pred tremi meseci. Na sporedu so: dvodejanska veseloigra »Dr. Vseznal in njegov sluga Stipko Tiček«, nastop pevskega kvarteta, deklamacije sokolskega narasčaja ter ob koncu nepriljudna prsta zabava, šaljiva pošta, ...

Vstopnina prostovoljna. Odbor vabi k obilni udeležbi.

o Dar. Za Sokola v Sv. Lovrenu na Dravskem polju je daroval g. Josip Beranič 200 K. Srčna hvala. Živeli naš sledniki.

Sport.

: Lahka atletika. V soboto 5. t. m. se vrši ob 20. uri v dvorani restavracije »Maribor« sestanek članov lahke atletske sekcije SSK »Maribor«, na kojega se vabijo i vsi oni ki doslej še niso člani kluba ozir. sekcije a bi hoteli v sekciji sodelovati.

: Kolesarska dirka za prvenstvo Maribora se vrši dne 20. 7. t. l. na progi Marberg—Maribor (50 km) s sledečim vspeedom: Start ob 14. uri pri kamnu 50 km; cilj pri kamnu 1 km v koroškem predmestju. Dirke se udeležijo »KKIM Perun«, »Delavsko kolesarsko društvo« in »MKD Edelweiss«. Po dirki priredi klub »Perun« veliko vrtno veselico s plesom, h kateri se vabi vse prijatelje športa.

Objave.

§ Mestni kino. »Dama z masko«, veseloigra v 5 činih z Osi Oswaldov v glavni vlogi se predvaja v petek, soboto, nedeljo in ponedeljek.

Gospodarstvo.

Uspehi prvog Zagrebačkog sajma Uzoraka.

Nakon što je bio prikupljen potrebiti materijal moguće je podati jednu sliku o uspjehu I. našeg sajma, pa se može reći, da je taj uspeh u svakom pogledu povoljan i pruža dobar izgled u budućnost.

Uprava Zagrebačkog Zbora podnijela je svakom izlagaču odgovarajuće formulare, na koje je velika većina njih potanko odgovorila. Općenito su izlagači uspjehom zadovoljni. Većina njih traži mjesto veće za buduće sajmove. Kako su naše industrije većim djelom mlada poduzeća, veliki sajma imao je za njih dvostruku svrhu: 1. da steknu poznavstva i trgovačke veze, a 2. da dobiju narudžbe na dobavu robe. Kako je sajam posjetilo na stotine hiljada poslovnoga svijeta, to je najprva svrha uspjela preko svakoga očekivanja, i ne bi nikakva druga reklama u onako kratko vrijeme i s relativno malim troškom mogla to da postigne. Kod naznake visine zaključaka mnogi su se izlagači bojali, da im se u slučaju, ako naznače brojeve, ne bi pravilo poteškoća sa strane por. vlasti, premda dotični podaci služe samo u svrhu uprave Zbora, te nitko drugi ne može dobiti uvid u ista. Na temelju tih podataka može se ukupna svota zaključaka, koji su bili obavljani na velikom sajmu, označiti sa jednom milijardom K. Najveći iznos što je javljen glasi na 58 milijona kruna. U kovinskim predmetima, koži i tekstilnoj robi pravljeno su naročito dobri zaključci. Naravno da su mnoge tvrtke na sajmu stupile tek u pregovore sa svojim mušterijama, te će se definitivni zaključci obaviti za neko vrijeme, nakon pojedinih utanačenja, proračuna itd., a ovakvih poslova imade veoma mnogo, te u gornjoj svoti nijesu mogli biti naznačeni što tako nije moguće ustanoviti visinu zaključaka, koji su tom prigodom u gradskim trgovinama napravljeni, ali poznato je da su ti zaključci bili mnogobrojni. Broj posjetnika može se takodjer tek približno ustanoviti. Bilo je izdato preko 200.000 ulaznica, što permanentnih što dnevnih. Uzme li se, da je na temelju jedne permanentne ulaznice ušlo dvije osobe, to se gornji broj znatno povisuje. Ukupni broj posjetnika može se naznačiti minimalno sa 300.000. Prosječni dnevni posjet iznosio je oko 20.000. Broj inostranih posjetnika ne može se tačno označiti. Redarstvo je ustanovilo, da je za vrijeme trajanja sajma stiglo u Zagreb preko 8000 stranaca. Najveći broj ovih stranaca poticao je iz Češke, Njemačke te Njemačke Austrije.

Uspeh velikog sajma nije nopoć moguće izraziti u brojevima, on je imao pored trgovačkoga i veliko kulturno značenje. Slijedeći sajam održavati će se u mjesecu ožujku god. 1923. te imade do sada veliki broj prijavljenih tvrti.

Pozor! I. salonska godba privat. nastavljenec igra odslej naprej vsak dan pod vodstvom svojega lastnega kapelnika v kavarni Žigart.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(28)

«Bluff? Nonsense, prijatelj! Osvesti se! Mac zmoro vse!!! Se bova še videla! Mac je tič, ki naredi vse, kar je rekel!»

Ali so takšna velikanska mesta v bodočnosti sploh verjetna in mogoča? To je bilo vprašanje, s katerim so si ubijali glave.

Že naslednjega dne so novine objavile odgovore najznamenitejših statistikov, narodnih gospodarjev, bankarjev, veleindustrijalcev. Mr. F. says: — Vsi so soglašali v tem, da bi potrebovala samo že uprava predora in tehnični obrat mnoge tisoče ljudi, ki bi sami polnili dokaj velika mesta. Po predoru bi krenilo, kakor sodijo nekateri veščaki, tri četrtine, kakor pa domnevajo drugi, devet desetih potniškega prometa med Ameriko in Evropo. Sedaj potuje med celinama po priliki petnajst tisoč ljudi na dan. Ko se otvori predor, se promet pošesteri, po mnenju nekaterih celo podeseteri. Utegne biti, da se bodo števila zaganjala na nedoumne višine. Dan za dnevom bo dospevalo v predorska mesta čudo ljudi. Mogoče je celo, da bodo ta predorska mesta v dvajset, petdeset, sto letih razsežna tako, da si današnjiki s svojimi malenkostnimi merili niti zamisliti ne moremo.

Allan je sedaj udarjal, tresk na tresk.

Naslednji dan je razglasil cene zemljišč!

Ne, Allan ni bil tako nesramen, da bi zahteval prav tako ogromne svote, kot so jih zahtevali v Manhattanu, kjer je bilo treba štirjaški meter pokriti s tisočdolar-skimi novčanicami, ne, toda vkljub temu so bile njegove cene nesramne in so sapa zapirale tudi korenjakom. Real-estatske opravilnike je sukalo, kakor da so zaužili strup. Njih kretnje so bile takšne, ko da so si opekli prste in usta. Ojli, hehe! Bunkali so ob svojih trdih klobukih: Mac! Kje tiči, ta ničvrednež, ki je raztreščil njih upe, da si prislužijo v malo letih premoženje! Kdo mu je dal pravico izvrčati ves denar v svoje žepce?

Razgaljeno je ležalo na dlani: to Allanovo početje je največja in najdrznejša zemljiška spekulacija vseh časov! Allan, ta slepar, je pokupil peskovino po hektarjih, razpečava jo pa na štirjaške metre! — V najcenejšem pasu svojih prekletnih slepilnih mest — ki jih kratko in malo nikjer ni! — stoteri, a v najdražjem pasu tisočeri svoj denar!

Spekulacija je kamenela! (Toda poedini spekulante so imeli sumnjivo drug drugega pod očmi. Služili so tajne atentate, truste, koncerne!) Kakor sovražno strnjena falanga je stala pred Allanovimi nesramnimi zahtevami. Allan je povrh vsega drzno razglasil, da bo čakal s to »ugodno« ponudbo samo tri mesece. Kar naj! Saj se bo videlo, ali je kaj takih, da bi se posebno veselili njegovih smrdljivih mlakuž — hoho! — norcev, ki bi plačevali navadno vodo kakor whisky — In se je pokazalo!

Prav tiste plovstvene družbe, ki so izprva šle nad Allana z ognjem in trupom, so si prve zagotovile stavbišča, nabrežje, ladjenice. Lloydova banka je pogotila velikanski založek, blagovnica Wannamaker je sledila.

Zdaj se je moralo! Moralo! Sleherni dan so priobčevali novine nove nakupe — brezumne svote za nič njegovega pesek, prod — v mestu, ki je bilo zgolj bluff! — pa je moral, kdor ni maral zamuditi. Se pač na svetu dogajajo stvari, ki ni moči povedati v naprej, kakor bo njih konec.

Nearer my God to thee, — nazaj ni več mogoče...

Allan ni prenehal. Javnost je bila razgreta, kolikor je bilo treba, pa je veljalo, okoristiti se.

Četrtega januarja je vabil svet po vseh novinah z velikanskim celostranskim inseratom k podpisovanju prvih treh milijard dolarjev; dve tretjini te svote naj bi plačala Amerika, eno tretjino pa Evropa. Ena milijarda naj bi se zbrala na delnice, ostalo pa na share.

Subskripcijsko vabilo je vsebovalo podatke o graditvenih troških, otvoritvi predora, rentabilnosti, obrestovanju, amortizaciji. Ako se dene, da bo na dan trideset tisoč potnikov, se bo predor že izplačal. Pa ni dvojbe, da jih bo na dan štirideset tisoč in več. Prišeti je treba ogromne dohodke od tovora, pošte, pnevmatičnih ekspresnih pošilk in brzovjav...

Bile so številke, kakršnih svet še ni videl nikoli! Motilne, roteče, pošastne številke, ki so plenile sapa in razsodnost!

Poziv na podpisovanje so podpisali sindikatski ustanovniki in veleidelničarji, najjärkeje blesteča imena držav, vodilne banke. Kot načelnik finančnega oddelka se je pojavil v največje presenečenje Newyorka mož, o katerem je bilo vsemu svetu znano, da je Lloydov »right-hand-man«: S. Woolf, doslej ravnatelj zavoda »Lloyds Bank.«

3.

Lloyd sam je potisnil S. Woolfa na čelo sindikata; in s tem je bilo S. Woolfovo ime za vse dni spojeno s predorom.

Njegov portret je bil priobčen v večernikih: do- stojanstven, nekoliko debelušen gentleman orien- tal-skega tipa. Zmulate ustnice, krepak, zakrivljen nos, kratki, črni, kodrasti lasje in kratka črna brada; temne izbuljene oči nalahno melanholičnega bleska.

»Začel je s prekopovanjem ponošenih oblek — zdaj je finančni vodja A. T. S. z dve sto tisoč dolarji na leto. Govori dvanaest jezikov.«

Tisto o ponošenih oblekah je bilo bajka, ki jo je nekoč S. Woolf v šali sam vrgel med svet. Nedvomno pa je S. Woolf vzšel od »tam zdolaj«. Do dvanaajstega leta se je bosih nog malega Samuela Wolfsohna — tako se je zval tiste čase — prijemala nesnaga nekega ogrskega gnezda — Szentes se je reklo temu kraju — in se je hranil z lukom. Njegov oče je bil umivalec mrličev in grobar. Ko mu je bilo trinajst let, ga je sprejela neka budimpeštanska banka za vajenca. Ondi je ostal pet let. V Budimpešti ga je, po njegovo povedano, v prvo »začela grizti suknja«. Mršavel je od častihlepa, zdvojenosti, sramu in hlepenja po oblasti in bil ves bolan od blaznih želja. Ravnal se je na obupen skok. Pozor, zdaj! In Samuel Wolfsohn se je ubijal dan in noč, s stisnjenimi zobmi, z besno krepkopolnostjo. Učil se je angleškega, francoskega, italijanskega, špan-skega, ruskega, poliskega jezika. In glej, njegovi mož-gani so se navzemali teh jezikov kakor pivnik tinte. Družil se je s preprogarji, pomarančarji, natakariji, di-jaki, žeparji, da bi se vadal v izgovarjavi. Njegov smot-er je bil Dunaj! Prišel je na Dunaj, pa ga je i tukaj grizla suknja. Bilo mu je, kakor da je povezan s tisoč jermeni.

(Dalje prihodnjich.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Državni uradnik išče popol-
dansk službo. Naslov pove-
upravnistvo. 1331

Iščem prazno sobo. Pripra-
ven sem stranki dati klavir
na razpolago. Ponudbe pod
»Uradnik« na upravo. 1331

Kompletne spalnice se pro-
da. Aleksandrova cesta 203.
1336

Dobro mleko in drugi mlečni
izdelki se dobijo v mlečarni
Ivana Golob, Slovenska ulica
št. 16. 1266 10-7

V krivnici »Union« na
Glavnem trgu prvovrstna po-
strežba in popolnoma znižane
cene. 1278 7-6

Soba išče gospod pri mali dru-
žini blizu kolodvora, če mo-
goče s hrano. Naslov: Hotel
»Maribor«, soba 4, Danič.
1326 2-2

Velik, v sredi mesta ležeč lokal,
na prometni cesti z telefonom
in skladiščem, se odda. Po-
nudbe pod »Priložnost« naj
se vposlijejo na upravništvo
»Tabora«. 1253 3-2

Gostilna »Pri gozdnem Tončku«
Betnavska cesta št. 72

V soboto, dne 5. avgusta 1922

VRTNI KONCERT

Godbo preskrbi priljubljeni Smidov šramel. Za obilen
obisk prosil
Josipina Skaza, gostilničarka.

Seno, slamo, drva, premog, žito,
krompir, sadje in druge deželne
pridelke kupuje in prodaja ANDREJ
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
št. 57. Telefon št. 88. 1328

Tvrdka Rud. Nifergal

Maribor, Koroška cesta 1.

Manufaktura, platno, perilo, odeje, no-
gavice, moške obleke itd. 1332

Nadalje špecerijsko blago vse vrste. Glavna
zaloga industrije sadnih izdelkov tovarne
Selnica ob Dr., kakor pristni malinovec itd.

Prvovrstno blago! Solidne cene!

Občinska hranilnica v Ormožu

potrebuje

tajnika

dobro in izurjeno moč, ki more samostojno voditi
zavod. Ponudbe z označenjem dosedanje prakse in
višine zahtev je poslati na ravnateljstvo hranilnice.
Stanovanje se preskrbi. 1339

Gremij trgovcev za Maribor.

Vabilo k

izred. občnemu zboru

članov trgovskega gremija

ki se vrši

v soboto, dne 19. avgusta 1922 ob 19.
uri v Gambrinovi dvorani v Mariboru
slededim dnevnim redom:

1. Izprememba pravil.
2. Slučajnosti.

V slučaju, da bi ta za 19. uro sklicani ob-
zbor ne bil sklepčen, se vrši ob 20. uri istega dne
drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na
število navzočih članov.

Maribor, dne 4. avgusta 1922.

Trgovski gremij Maribor

Predsednik: Vilko Weigl m. p.

ZAHVALA.

Podpisani izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo za iz-
kazano sožalje povodom prebriske izgube naše iskreno ljubljene,
nepozabne sestre, tete itd., gospe

Terezije Lijaunik, roj. Švajger

vdove po dr. Lijauniku in posestnice v Ritoznoju pri Sl. Bistrici
katero smo dne 23. julija izročili v naročje matere zemlje.

Zlasti se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in šopkov,
požarni brambi in godbi iz Slov. Bistrice, ter sploh vsem, ki so
blagi rajni izkazali zadnjo ljubav.

Ritoznoj—Slov. Bistrica, dne 24. julija 1922.

Marija Urbanc, roj. Švajger, sestra. Jakob, Maks in Franc
Urbanc, nečaki. Julija Vidmar, roj. Urbanc, Franca Pernat,
roj. Urbanc, Mara Oset, roj. Urbanc, Lojzika Janžekovič, roj.
Urbanc, Zofika Urbanc, nečakinje. 1334